

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/49/49/96

KORZYSTANIE Z ULG PODATKOWYCH

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, KWIECIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Obowiązujący w naszym kraju system podatkowy charakteryzuje się relatywnie wysoką stopą podatków oraz szerokim zakresem ulg, dzięki którym obywatele mogą odpisać sobie wiele wydatków od podstawy opodatkowania. Taki rodzaj systemu podatkowego pociąga za sobą możliwość wystąpienia wielu niejasności prawnych, które mogą być przyczyną obchodzenia systemu podatkowego, a w konsekwencji - strat w budżecie. Może też stwarzać sytuację, w której wielu podatników zostanie wprowadzonych w błąd.

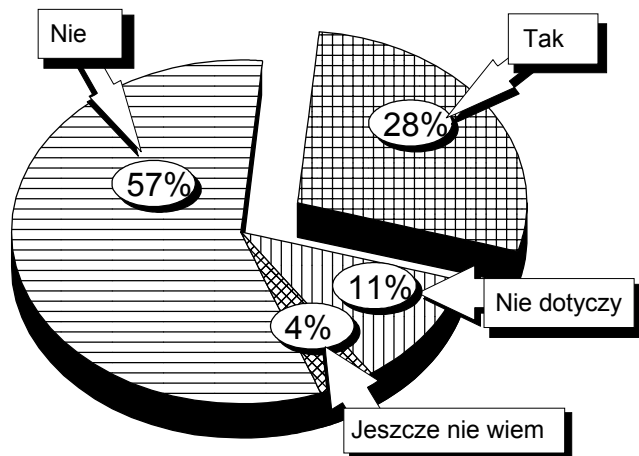
Ostatnie kontrowersje towarzyszące uldze podatkowej, którą można było uzyskać przez sporządzenie darowizn na rzecz osób lub instytucji, są tego dobrym przykładem. Sprawie tej, nagłośnionej przez media, towarzyszył spór w Sejmie o to, czy rząd ma prawo zmieniać ustawę podatkową w trakcie trwania roku podatkowego, dzięki czemu sporządzenie darowizn przy rozliczaniu dochodów za 1996 rok nie byłoby możliwe w tak szerokim zakresie.

KORZYSTANIE Z ULG PODATKOWYCH

Korzystanie z ulg podatkowych jest w praktyce jedynym sposobem, aby w zgodzie z prawem płacić niższe podatki. Interesowało nas, czy dużo osób zadeklaruje w swoim zeznaniu podatkowym wydatki uprawniające do sporządzenia odpisu¹.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (70), 7-11 marca’ 96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1209).

RYS. 1. SYSTEM NALICZANIA PODATKÓW DOCHODOWYCH, JAKI OBOWIĄZUJE W NASZYM KRAJU, UMOŻLIWIA KORZYSTANIE Z WIELU ULG. CZY ROZLICZAJĄC SIĘ ZA UBIEGŁY ROK SKORZYSTAŁ(A) LUB MA PAN(I) ZAMIAR SKORZYSTAĆ Z TYCH ULG?

Porównanie wyników badań z ostatnich lat wskazuje na wzrost liczby podatników korzystających z ulg. Największy ich przyrost odnotowaliśmy w pierwszych latach obowiązywania nowych przepisów podatkowych. W ostatnich dwu latach liczba korzystających z ulg nie zwiększa się już tak gwałtownie (od 1994 roku wzrost o 4 punkty procentowe). Należy jednak pamiętać, że porównywane tutaj wyniki pochodzą z badań przeprowadzonych przed ostatecznym terminem składania rozliczeń. W rzeczywistości liczba osób, które skorzystają z ulg, może się jeszcze nieco zwiększyć.

Tabela 1

w procentach

Czy przy płaceniu podatku dochodowego od dochodów osobistych skorzystał(a) Pan(i) lub skorzysta z jakichkolwiek ulg podatkowych?	Wskazania respondentów wg terminów badań		
	V '93 ²	II '94 ³	III '96
Tak	10	24	28
Nie	89	75	68
Nie wiem	1	1	4

² Badanie „Opinie o podatku od dochodów indywidualnych za rok 1992”, 28 maja - 1 czerwca '93, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1035).

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (45), 11-15 lutego '94, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1198).

Występuje silny związek między wykształceniem badanych a korzystaniem przez nich z ulg. Im wyższe wykształcenie, tym większy odsetek osób deklarujących taki zamiar.

Tabela 2 w procentach

Wykształcenie	System naliczania podatków dochodowych, jaki obowiązuje w naszym kraju, umożliwia korzystanie z wielu ulg. Czy rozliczając się za ubiegły rok skorzystał(a) lub ma Pan(i) zamiar skorzystać z tych ulg?			
	<i>Tak, skorzystał(a)m /skorzystam</i>	Nie	<i>Jeszcze nie wiem</i>	<i>Nie dotyczy, nie jestem płatnikiem podatku dochodowego</i>
Podstawowe	12	70	4	14
Zasadnicze zawodowe	26	60	3	10
Średnie	38	45	5	12
Wyższe	63	33	4	0

Osoby należące do kadry kierowniczej lub inteligencji aż w 70% skorzystały bądź korzystają w tym roku z możliwości odpisów podatkowych. Grupa ta jest jednocześnie jedyną, w której osoby mające zamiar skorzystać z ulg stanowią większość. W pozostałych grupach społeczno-zawodowych proporcje są odwrotne. Poza kadrami kierowniczą i inteligencją najwięcej osób korzystających z ulg znajdziemy wśród pracowników umysłowych.

Argument o wykorzystywaniu rozległego systemu ulg podatkowych głównie przez osoby majątkowe, wysuwany często przez jego przeciwników, znalazł potwierdzenie w naszych badaniach. Zależność między oceną własnych warunków materialnych a korzystaniem z ulg jest dość silna. Oznacza to, że respondenci oceniający swoją pozycję materialną jako dobrą będą częściej niż inni korzystać z ulg.

Tabela 3 w procentach

Ocena własnych warunków materialnych	System naliczania podatków dochodowych, jaki obowiązuje w naszym kraju, umożliwia korzystanie z wielu ulg. Czy rozliczając się za ubiegły rok skorzystał(a) lub ma Pan(i) zamiar skorzystać z tych ulg?			
	<i>Tak, skorzystał(a)m /skorzystam</i>	Nie	<i>Jeszcze nie wiem</i>	<i>Nie dotyczy, nie jestem płatnikiem podatku dochodowego</i>
Złe	21	63	3	14
Średnie	29	57	4	10
Dobre	39	44	6	10

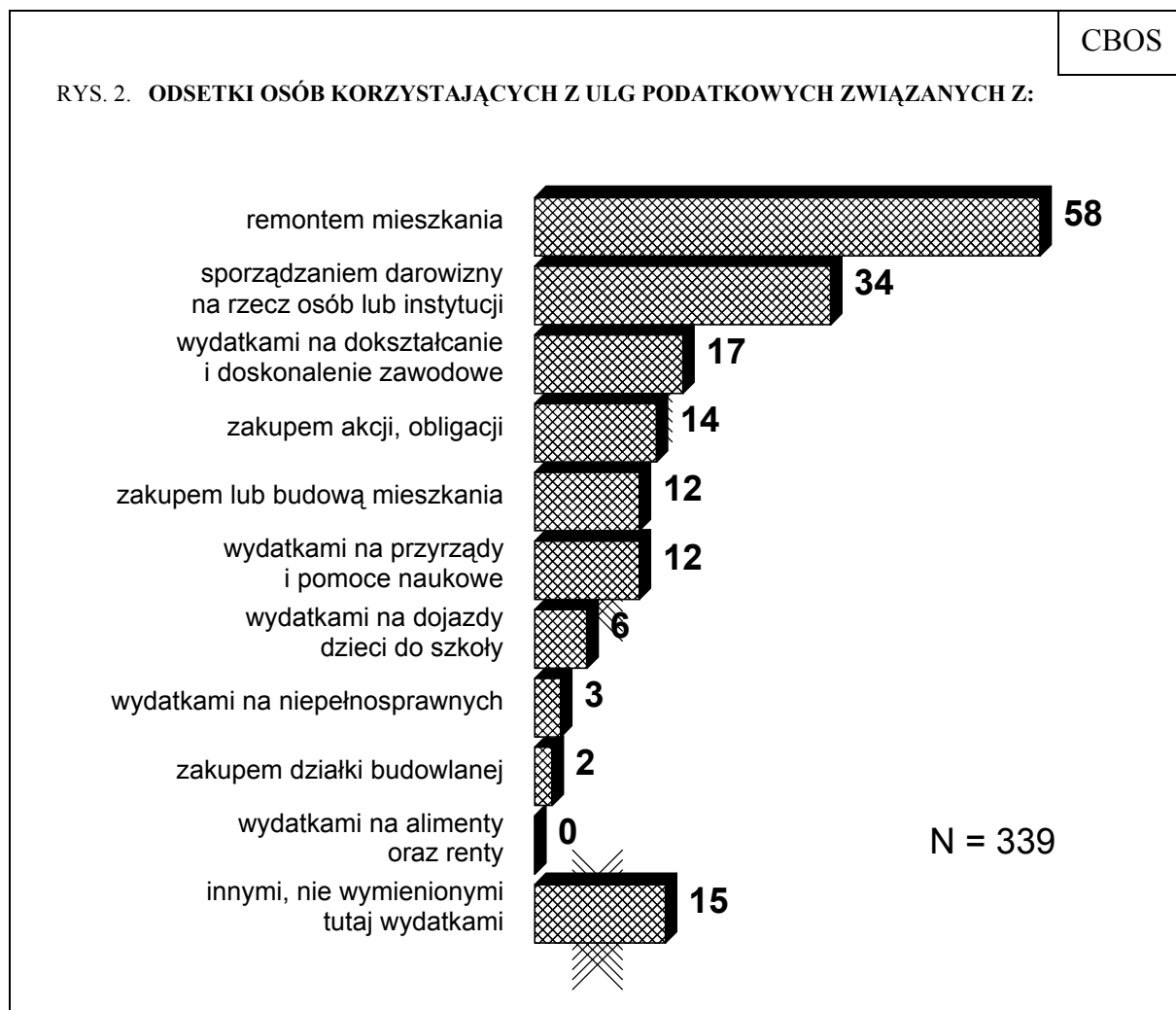
Spośród podatników, którzy nie skorzystają z żadnej ulgi podatkowej, niemal połowa twierdzi, że żadne odpisy im nie przysługują, czyli że nie mieli w ubiegłym roku żadnych wydatków uprawniających do uzyskania ulgi. Na drugim miejscu znalazło się stwierdzenie - wskazywane przez jedną trzecią badanych - o zbyt małych dochodach respondenta. Do niewiedzy w zakresie przepisów podatkowych przyznaje się co dziesiąty ankietowany.

	CBOS
. Z jakich powodów nie zamierza Pan(i) skorzystać z żadnej ulgi?	Odsetki wskazań
<i>Żadne odpisy mi nie przysługują</i>	46
<i>Moje dochody nie są tak duże, aby miało to sens</i>	32
<i>Nie orientuję się w przepisach</i>	10
<i>Uważam, że byłoby to nieuczciwe</i>	3
<i>Nie przywiązuje wagi do takich rzeczy</i>	3
<i>Zaniedbałem zgromadzić odpowiednie rachunki i dokumenty</i>	3
<i>Nie wiem</i>	3

NAJCZĘŚCIEJ WYBIERANE ULGI PODATKOWE

Zdecydowanie najwięcej podatników - ponad połowa z ogólnej liczby korzystających z ulg - skorzystało z odpisu związanego z remontem lub rozbudową mieszkania. Na drugim miejscu listy najpopularniejszych ulg znalazł się odpis związany z darowiznami, a na trzecim tzw. ulga edukacyjna.

RYS. 2. ODSETKI OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z ULG PODATKOWYCH ZWIĄZANYCH Z:

Korzystanie z ulgi „remontowej” nie jest w istotny sposób skorelowane z wykształceniem oraz dochodami. Potwierdza to, że ten rodzaj ulgi stał się powszechnym w różnych grupach społecznych sposobem na to, aby płacić mniejsze podatki.

Odmienne jest w grupie tych, którzy mają zamiar zadeklarować w zeznaniu podatkowym sporządzenie darowizny. Największy udział w zbiorowości osób mających zamiar skorzystać z omawianej ulgi stanowią badani, których miesięczny dochód przekracza 426 zł na osobę.

Tabela 4

Charakterystyka osób korzystających z ulgi związanej z darowiznami N=115	Odsetki wskazań
Wykształcenie	
Podstawowe	8
Zasadnicze zawodowe	28
Średnie	41
Wyższe	23
Ogółem	100
Dochody na jedną osobę	
Poniżej 150 zł	10
151 - 225	15
226 - 325	18
326 - 425	18
Powyżej 426 zł	39
Ogółem	100
Ocena własnych warunków materialnych	
Złe	22
Średnie	42
Dobre	36
Ogółem	100

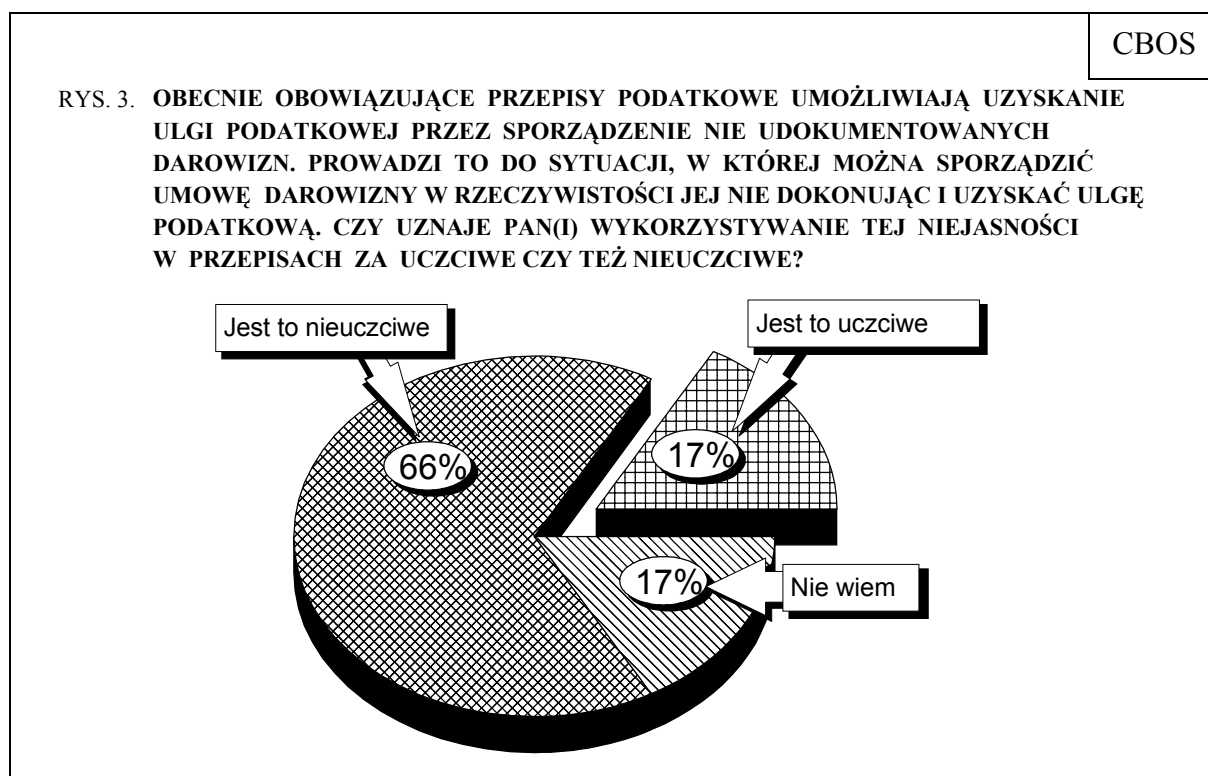
Podobny rozkład cech społeczno-demograficznych występuje u osób, które skorzystały z ulgi związanej z kształceniem i doskonaleniem zawodowym. W tej grupie największy udział mają osoby z najwyższymi dochodami.

Zauważone powyżej zależności między wykształceniem i pozycją materialną a faktem skorzystania z ulgi dotyczą także innych rodzajów odpisów. Jest regułą, że osoby wykorzystujące dane ulgi bardzo dobrze oceniają swoją sytuację materialną i mają wysokie dochody. W szczególności dotyczy to odpisu podatkowego przysługującego osobom, które zakupiły w 1995 r. akcje i obligacje. Połowa osób z tej grupy ocenia swoją sytuację materialną jako dobrą, niewiele mniej (42%) to ludzie o wysokich dochodach.

SPORZĄDZANIE FIKCYJNYCH DAROWIZN

Obowiązująca obecnie ustawa podatkowa nie jest zbyt restrykcyjna w przypadku osób, które deklarują sporządzenie darowizn na rzecz osób fizycznych lub instytucji. Pozwala to w dość prosty sposób, przez spisywanie fikcyjnych umów, obejść przepisy prawne i płacić mniejsze podatki. Ta nieścisłość prawna stała się tematem publicznej debaty w mediach. Spór ten ogniskował się wokół zasadniczej kwestii: czy wobec niedoskonałości prawa można je omijać oraz czy państwo może karać tych, którzy wykorzystują niedoskonałość przepisów.

Wyniki omawianego sondażu wskazują, że ankietowani w większości uważają za nieuczciwe sporządzanie nieprawdziwych umów darowizn. Jednak 17% badanych było przeciwnego zdania.

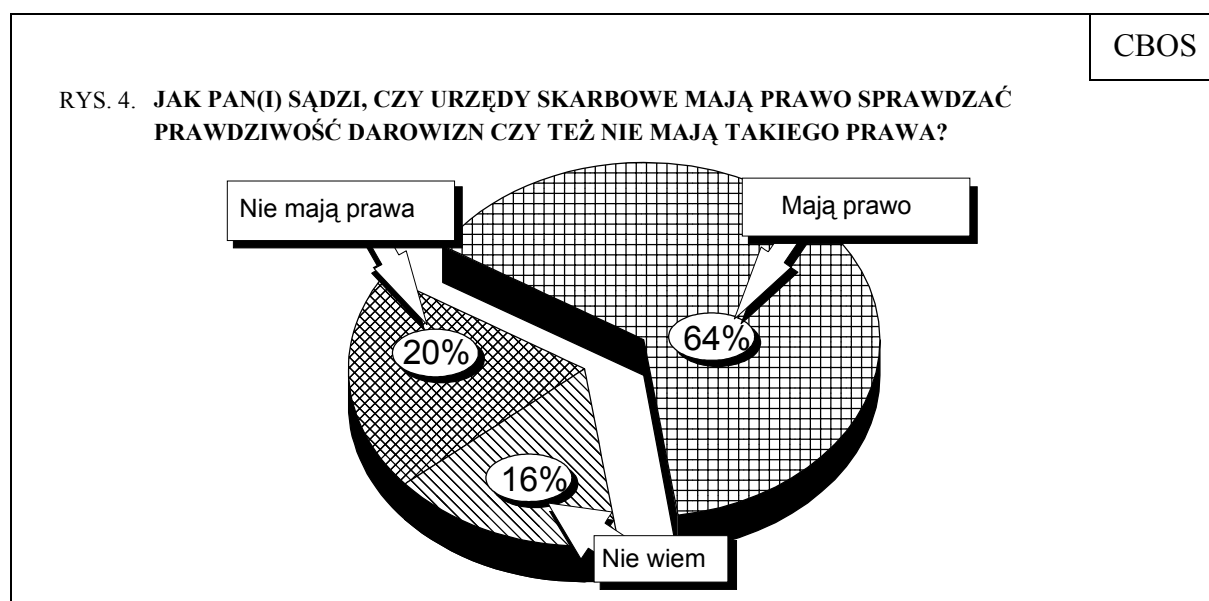
Wśród ankietowanych, którzy skorzystali z ulgi związanej z darowizną, przeważał pogląd, że wykorzystywanie omawianej tutaj luki prawnej nie jest uczciwe. Jednocześnie jednak dwie piąte osób, które skorzystały z odpisu związanego z darowiznami, nie widzi w sporządzaniu fałszywych darowizn żadnej nieuczciwości.

Tabela 5

w procentach

Obecnie obowiązujące przepisy podatkowe umożliwiają uzyskanie ulgi podatkowej przez sporządzenie nie udokumentowanych darowizn. Prowadzi to do sytuacji, w której można sporządzić umowę darowizny w rzeczywistości jej nie dokonując i uzyskać ulgę podatkową. Czy uznaje Pan(i) wykorzystywanie tej niejasności w przepisach za uczciwe czy też nieuczciwe?	Wskazania osób, które skorzystały z ulgi podatkowej związanej z darowiznami
	N=115
Jest to uczciwe	39
Jest to nieuczciwe	47
Nie wiem	14

Zapytaliśmy też o to, czy urzędy skarbowe mają prawo sprawdzać realność deklarowanych przez podatników darowizn. Okazało się, że rozkład odpowiedzi jest bardzo podobny jak w przypadku omawianego wyżej pytania o prawdziwość darowizn.

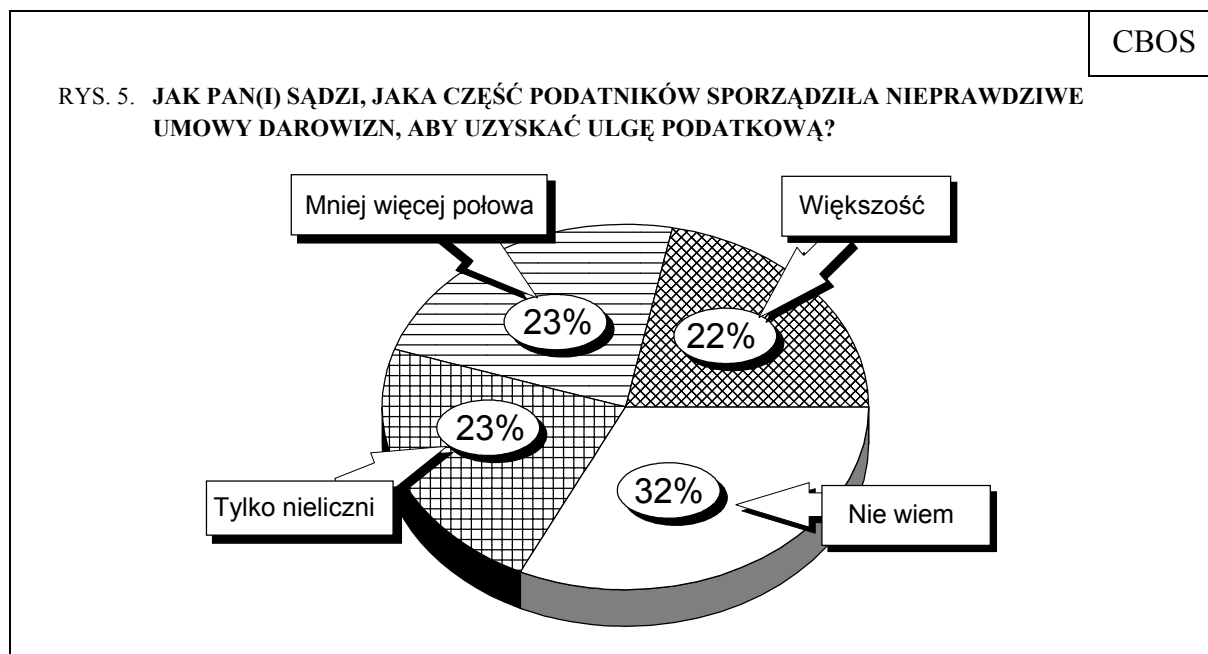
Występują silne zależności między odpowiedziami na pytanie o uczciwość sporządzania nieprawdziwych darowizn a opiniami o prawomocności kontroli tego proceduru przez urzędy skarbowe. Osoby, które uważają deklarowanie fikcyjnych darowizn w zeznaniu podatkowym za moralnie naganne, znacznie częściej niż pozostałe przyznają prawo do kontroli urzędowi skarbowemu. Co ciekawe, w grupie osób uznającej sporządzanie fikcyjnych darowizn za uczciwe przewaga nie zgadzających się na kontrolę urzędów skarbowych nad tymi, którzy są odmiennego zdania, wynosi tylko 5 punktów procentowych.

Tabela 6

w procentach

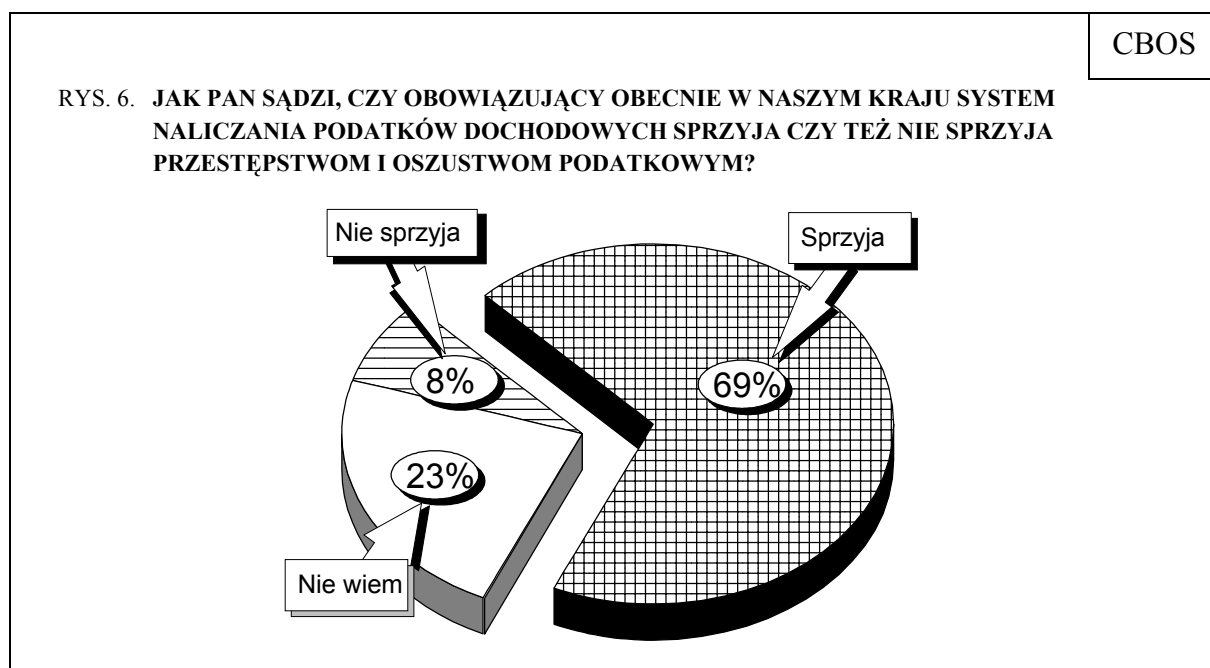
Obecnie obowiązujące przepisy podatkowe umożliwiają uzyskanie ulgi podatkowej przez sporządzenie nie udokumentowanych darowizn. Prowadzi to do sytuacji, w której można sporządzić umowę darowizny w rzeczy - wistości jej nie dokonując i uzyskać ulgę podatkową. Czy uznaje Pan(i) wykorzystywanie tej niejasności w przepisach za uczciwe czy też nieuczciwe?	Jak Pan(i) sądzi, czy urzędy skarbowe mają prawo sprawdzać prawdziwość darowizn czy też nie mają takiego prawa?			
	Mają prawo	Nie mają prawa	Nie wiem	Ogółem
Jest to uczciwe	44	49	8	100 (N=210)
Jest to nieuczciwe	75	15	10	100 (N=792)
Nie wiem	43	12	45	100 (N=205)
Ogółem	64	20	16	100 (N=1207)

Wielu polityków i dziennikarzy zadawało sobie pytanie, jak duża grupa osób zadeklaruje fikcyjne darowizny, aby uzyskać odpis podatkowy. O oszacowanie względnej wielkości tego zjawiska poprosiliśmy także naszych respondentów. Okazało się, że rozkład odpowiedzi jest bardzo wyrównany: żaden z poglądów na tę sprawę nie zdobył wyraźnej większości. Jedna trzecia ankietowanych nie miała zdania w tej kwestii.

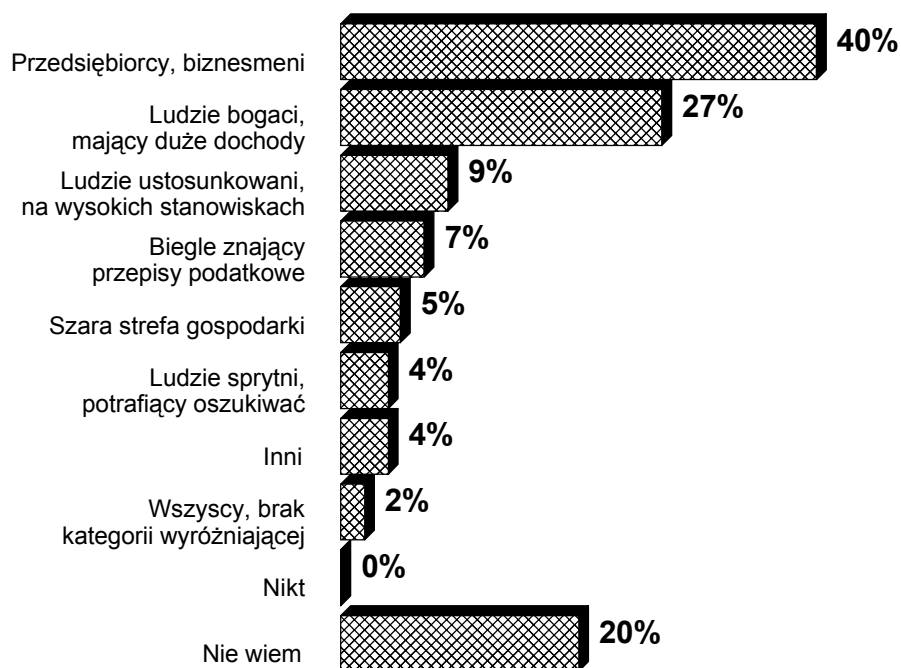
OCENA PRZESTĘPCZOŚCI PODATKOWEJ

W ocenie większości ankietowanych, system podatkowy obowiązujący w naszym kraju sprzyja nadużyciom i oszustwom podatkowym. Tylko 8% respondentów jest przeciwnego zdania.

Grupą społeczną, która w opinii ankietowanych najczęściej oszukuje urzędy skarbowe, są przedsiębiorcy, biznesmeni. Należy zaznaczyć, że ankietowani odpowiedzieli na pytanie otwarte, zatem nie musieli wybierać odpowiedzi z podanej listy. Można wysnuć wniosek, że społeczeństwo postrzega ludzi majątnych lub mających wpływ jako tych, którzy popełniają najwięcej przestępstw podatkowych.

RYS. 7. KTO, PANA(I) ZDANIEM, NAJCZĘŚCIEJ OSZUKUJE URZĘDY SKARBOWE PRZY PŁACENIU PODATKU DOCHODOWEGO

WSKAZANIA NIE SUMUJĄ SIĘ DO STU, GDYŻ ANKIETOWANI MIELI MOŻLIWOŚĆ PODANIA TRZECH ODPOWIEDZI

★

★

★

Progressywny system podatkowy z rozbudowanym katalogiem ulg, jaki obowiązuje w naszym kraju, ma wiele wad. Oto mianowicie osoby o wysokich dochodach, które w myśl zasad tego systemu powinny płacić najwięcej, mają jednocześnie największe możliwości korzystania z ulg, a w rezultacie płacenia mniejszych podatków. W efekcie przyjmowane jako uzasadnienie progresywnego systemu podatkowego twierdzenie o tym, że ulgi podatkowe rekompensują wysokie podatki, stosuje się tylko do osób będących w dobrej lub bardzo dobrej sytuacji materialnej.

Na uwagę zasługuje również to, że w opinii społecznej obowiązujący system podatkowy sprzyja nadużyciom i oszustwom podatkowym, czyli że jest po prostu nieszczelny. Jest to niezwykle ważna obserwacja, wynika z niej bowiem, że obywatele nie tylko nie chcą płacić wysokich podatków (co jest zupełnie zrozumiałe), ale nie wierzą także w skuteczność systemu podatkowego.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. piłskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. włocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy rozliczając się za ubiegły rok skorzystał(a) lub ma Pan(i) zamiar skorzystać z ulg podatkowych?

	(%)				
	Tak	Nie	Jeszcze nie wiem	Nie dotyczy	Liczba osób
Ogółem	28	57	4	11	1209
Płeć					
Mężczyźni	28	57	3	12	571
Kobiety	28	56	5	11	638
Wiek					
do 24 lat	20	37	5	38	183
25-34	39	50	3	8	221
35-44	39	49	5	7	277
45-54	30	59	3	8	175
55-64	26	69	3	2	170
65 lat i więcej	6	82	6	6	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	20	61	4	15	449
Miasto do 20 tys.	30	53	5	12	142
od 21 do 100 tys.	31	54	4	10	249
101-500 tys.	33	53	3	10	237
501 tys. i więcej mieszk.	39	53	3	5	131
Region					
Północny	29	50	8	13	139
Zachodni	28	56	6	10	129
Środkowozachodni	26	55	4	15	199
Środkowy	32	57	3	9	210
Wschodni	21	62	2	15	152
Południowo-wschodni	24	65	4	6	178
Południowo-zachodni	35	51	2	12	201
Wykształcenie					
Podstawowe	12	70	4	14	397
Zasadnicze zawodowe	26	60	3	10	340
Średnie	38	45	5	12	380
Wyższe	63	33	4	0	92
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	70	28	2	0	73
Prac.umysł.niż.szczebla	53	37	7	2	120
Pracownicy fiz.-umysł.	37	59	4	0	66
Robotnicy wykwalifikowani	30	63	6	1	126
Robotnicy niewykwalifik.	41	51	8	1	57
Rolnicy	4	60	2	34	71
Prywatni przedsiębiorcy	38	56	2	3	43
Bierni zawodowo					
Renciści	15	80	2	3	158
Emeryci	18	75	4	4	223
Uczniowie i studenci	12	13	1	73	54
Bezrobotni	20	52	4	24	138
Gospodynie domowe i inni	26	40	5	28	79
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	57	38	4	1	124
Sektor państwowy	42	53	5	0	135
Sektor prywatny	38	53	6	4	232
Spółdzielczość	33	64	2	0	29
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	16	60	4	20	294
151 - 225	26	62	4	8	233
226 - 325	27	60	4	8	293
326 - 425	31	52	8	9	169
Powyżej 426 zł	48	46	2	3	173
Ocena własnych war. mater.					
Złe	21	63	3	14	447
Średnie	29	57	4	10	513
Dobre	39	44	6	10	248
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	65	7	12	89
Raz w tygodniu	30	56	4	10	702
Kilka razy w roku	28	55	4	13	306
W ogóle nie uczestniczy	24	57	4	15	110
Poglądy polityczne					
Lewica	30	57	3	10	286
Centrum	25	57	5	13	333
Prawica	35	55	2	9	332
Trudno powiedzieć	20	58	8	14	256

Tabela 2. Czy były to ulgi związane z **remontem mieszkania?**
(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	58	42	338
Płeć			
Mężczyźni	53	47	156
Kobiety	62	38	181
Wiek			
do 24 lat	28	72	36
25-34	49	51	87
35-44	68	32	107
45-54	60	40	53
55-64	72	28	44
65 lat i więcej	51	49	11
Miejsce zamieszkania			
Wieś	57	43	88
Miasto do 20 tys.	54	46	43
od 21 do 100 tys.	58	42	78
101-500 tys.	59	41	77
501 tys.i więcej mieszk.	57	43	52
Region			
Północny	53	47	40
Zachodni	72	28	36
Środkowozachodni	48	52	52
Środkowy	54	46	66
Wschodni	53	47	31
Południowo-wschodni	62	38	44
Południowo-zachodni	62	38	69
Wykształcenie			
Podstawowe	55	45	48
Zasadnicze zawodowe	53	47	88
Średnie	64	36	144
Wyższe	52	48	58
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	48	52	51
Prac.umysł.niż.szczebla	66	34	63
Pracownicy fiz.- umysł.	51	49	25
Robotnicy wykwalifikowani	43	57	37
Robotnicy niewykwalifik.	51	49	23
Rolnicy	100	0	3
Prywatni przedsiębiorcy	56	44	16
Bierni zawodowo			
Renciści	75	25	24
Emeryci	68	32	40
Uczniowie i studenci	0	100	7
Bezrobotni	50	50	28
Gospodynie domowe i inni	79	21	20
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	49	51	70
Sektor państwowy	60	40	56
Sektor prywatny	49	51	88
Spółdzielczość	97	3	10
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	55	45	48
151 - 225	57	43	61
226 - 325	66	34	80
326 - 425	61	39	53
Powyżej 426 zł	50	50	83
Ocena własnych war. mater.			
Złe	58	42	92
Średnie	56	44	149
Dobre	60	40	97
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	68	32	15
Raz w tygodniu	58	42	213
Kilka razy w roku	57	43	84
W ogóle nie uczestniczy	54	46	26
Poglądy polityczne			
Lewica	62	38	86
Centrum	52	48	85
Prawica	56	44	115
Trudno powiedzieć	63	37	51

Tabela 3. Czy były to ulgi związane ze sporządzeniem **darowizny na rzecz osób lub instytucji?**

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	34	66	339
Płeć			
Mężczyźni	37	63	157
Kobiety	31	69	181
Wiek			
do 24 lat	32	68	36
25-34	32	68	87
35-44	35	65	108
45-54	43	57	53
55-64	28	72	44
65 lat i więcej	27	73	11
Miejsce zamieszkania			
Wieś	28	72	88
Miasto do 20 tys.	24	76	43
od 21 do 100 tys.	33	67	78
101-500 tys.	45	55	78
501 tys.i więcej mieszk.	38	62	52
Region			
Północny	25	75	40
Zachodni	38	62	36
Środkowozachodni	42	58	52
Środkowy	38	62	66
Wschodni	20	80	31
Południowo-wschodni	30	70	44
Południowo-zachodni	36	64	70
Wykształcenie			
Podstawowe	19	81	48
Zasadnicze zawodowe	36	64	89
Średnie	33	67	144
Wyższe	46	54	58
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	40	60	51
Prac.umysł.niż.szczebla	45	55	63
Pracownicy fiz.- umysł.	29	71	25
Robotnicy wykwalifikowani	48	52	38
Robotnicy niewykwalifik.	11	89	23
Rolnicy	37	63	3
Prywatni przedsiębiorcy	31	69	16
Bierni zawodowo			
Renciści	37	63	24
Emeryci	23	77	40
Uczniowie i studenci	0	100	7
Bezrobotni	19	81	28
Gospodynie domowe i inni	40	60	20
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	49	51	70
Sektor państwowy	37	63	56
Sektor prywatny	31	69	88
Spółdzielczość	24	76	10
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	23	77	48
151 - 225	26	74	61
226 - 325	26	74	80
326 - 425	39	61	53
Powyżej 426 zł	52	48	84
Ocena własnych war. mater.			
Złe	28	72	92
Średnie	32	68	149
Dobre	43	57	97
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	19	81	15
Raz w tygodniu	32	68	213
Kilka razy w roku	40	60	85
W ogóle nie uczestniczy	34	66	26
Poglądy polityczne			
Lewica	35	65	86
Centrum	43	57	85
Prawica	31	69	115
Trudno powiedzieć	24	76	52

Tabela 4. Czy były to ulgi związane z wydatkami na doszkalaćanie i doskonalenie zawodowe?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	17	83	339
Płeć			
Mężczyźni	17	83	157
Kobiety	17	83	181
Wiek			
do 24 lat	25	75	36
25-34	22	78	87
35-44	16	84	108
45-54	16	84	53
55-64	8	92	44
65 lat i więcej	0	100	11
Miejsce zamieszkania			
Wieś	15	85	88
Miasto do 20 tys.	14	86	43
od 21 do 100 tys.	17	83	78
101-500 tys.	20	80	78
501 tys.i więcej mieszk.	18	82	52
Region			
Północny	14	86	40
Zachodni	12	88	36
Środkowozachodni	11	89	52
Środkowy	25	75	66
Wschodni	17	83	31
Południowo-wschodni	16	84	44
Południowo-zachodni	18	82	70
Wykształcenie			
Podstawowe	9	91	48
Zasadnicze zawodowe	5	95	89
Średnie	17	83	144
Wyższe	41	59	58
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	44	56	51
Prac.umysł.niż.szczebla	18	82	63
Pracownicy fiz.- umysł.	9	91	25
Robotnicy wykwalifikowani	9	91	38
Robotnicy niewykwalifik.	20	80	23
Rolnicy	0	100	3
Prywatni przedsiębiorcy	24	76	16
Bierni zawodowo			
Renciści	3	97	24
Emeryci	6	94	40
Uczniowie i studenci	21	79	7
Bezrobotni	7	93	28
Gospodynie domowe i inni	15	85	20
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	29	71	70
Sektor państwowy	20	80	56
Sektor prywatny	15	85	88
Spółdzielczość	34	66	10
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	10	90	48
151 - 225	15	85	61
226 - 325	10	90	80
326 - 425	18	82	53
Powyżej 426 zł	28	72	84
Ocena własnych war. mater.			
Złe	12	88	92
Średnie	15	85	149
Dobre	24	76	97
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	0	100	15
Raz w tygodniu	17	83	213
Kilka razy w roku	18	82	85
W ogóle nie uczestniczy	19	81	26
Poglądy polityczne			
Lewica	23	77	86
Centrum	14	86	85
Prawica	15	85	115
Trudno powiedzieć	15	85	52

Tabela 5. Czy były to ulgi związane z zakupem akcji i obligacji?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	14	86	338
Płeć			
Mężczyźni	14	86	157
Kobiety	13	87	181
Wiek			
do 24 lat	15	85	36
25-34	9	91	87
35-44	14	86	107
45-54	15	85	53
55-64	14	86	44
65 lat i więcej	33	67	11
Miejsce zamieszkania			
Wieś	6	94	88
Miasto do 20 tys.	17	83	43
od 21 do 100 tys.	12	88	78
101-500 tys.	18	82	78
501 tys.i więcej mieszk.	19	81	52
Region			
Północny	12	88	40
Zachodni	16	84	36
Środkowozachodni	5	95	51
Środkowy	17	83	66
Wschodni	11	89	31
Południowo-wschodni	16	84	44
Południowo-zachodni	16	84	70
Wykształcenie			
Podstawowe	14	86	48
Zasadnicze zawodowe	8	92	89
Średnie	12	88	144
Wyższe	28	72	58
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	20	80	51
Prac.umysł.niż.szczebla	16	84	63
Pracownicy fiz.- umysł.	9	91	25
Robotnicy wykwalifikowani	3	97	38
Robotnicy niewykwalifik.	12	88	23
Rolnicy	0	100	3
Prywatni przedsiębiorcy	17	83	16
Bierni zawodowo			
Renciści	7	93	24
Emeryci	19	81	40
Uczniowie i studenci	0	100	7
Bezrobotni	14	86	27
Gospodynie domowe i inni	16	84	20
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	15	85	70
Sektor państwowy	10	90	56
Sektor prywatny	18	82	88
Spółdzielczość	4	96	10
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	12	88	48
151 - 225	2	98	61
226 - 325	9	91	80
326 - 425	20	80	53
Powyżej 426 zł	21	79	84
Ocena własnych war. mater.			
Złe	12	88	92
Średnie	8	92	148
Dobre	23	77	97
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	11	89	15
Raz w tygodniu	14	86	213
Kilka razy w roku	13	87	84
W ogóle nie uczestniczy	13	87	26
Poglądy polityczne			
Lewica	12	88	85
Centrum	17	83	85
Prawica	15	85	115
Trudno powiedzieć	7	93	52

Tabela 6. Czy były to ulgi związane z zakupem lub budową
mieszkania?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	12	88	338
Płeć			
Mężczyźni	15	85	156
Kobiety	10	90	181
Wiek			
do 24 lat	5	95	36
25-34	29	71	87
35-44	9	91	107
45-54	6	94	53
55-64	2	98	44
65 lat i więcej	11	89	11
Miejsce zamieszkania			
Wieś	17	83	88
Miasto do 20 tys.	21	79	43
od 21 do 100 tys.	14	86	78
101-500 tys.	4	96	77
501 tys.i więcej mieszk.	7	93	52
Region			
Północny	17	83	40
Zachodni	10	90	36
Środkowozachodni	18	82	52
Środkowy	7	93	66
Wschodni	13	87	31
Południowo-wschodni	14	86	44
Południowo-zachodni	10	90	69
Wykształcenie			
Podstawowe	10	90	48
Zasadnicze zawodowe	11	89	88
Średnie	11	89	144
Wyższe	19	81	58
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	19	81	51
Prac.umysł.niż.szczebla	11	89	63
Pracownicy fiz.- umysł.	13	87	25
Robotnicy wykwalifikowani	17	83	37
Robotnicy niewykwalifik.	16	84	23
Rolnicy	0	100	3
Prywatni przedsiębiorcy	11	89	16
Bierni zawodowo			
Renciści	5	95	24
Emeryci	4	96	40
Uczniowie i studenci	0	100	7
Bezrobotni	17	83	28
Gospodynie domowe i inni	12	88	20
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	14	86	70
Sektor państwowy	14	86	56
Sektor prywatny	15	85	88
Spółdzielczość	0	100	10
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	17	83	48
151 - 225	9	91	61
226 - 325	11	89	80
326 - 425	9	91	53
Powyżej 426 zł	12	88	83
Ocena własnych war. mater.			
Złe	8	92	92
Średnie	13	87	149
Dobre	15	85	97
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	7	93	15
Raz w tygodniu	14	86	213
Kilka razy w roku	11	89	84
W ogóle nie uczestniczy	8	92	26
Poglądy polityczne			
Lewica	9	91	86
Centrum	12	88	85
Prawica	16	84	115
Trudno powiedzieć	9	91	51

Tabela 7. Czy były to ulgi związane z wydatkami na przyrządy i pomoce naukowe?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	12	88	338
Płeć			
Mężczyźni	10	90	156
Kobiety	13	87	181
Wiek			
do 24 lat	6	94	36
25-34	11	89	87
35-44	15	85	107
45-54	16	84	53
55-64	6	94	44
65 lat i więcej	9	91	11
Miejsce zamieszkania			
Wieś	7	93	88
Miasto do 20 tys.	9	91	43
od 21 do 100 tys.	10	90	78
101-500 tys.	15	85	77
501 tys.i więcej mieszk.	20	80	52
Region			
Północny	8	92	40
Zachodni	14	86	36
Środkowozachodni	7	93	52
Środkowy	14	86	66
Wschodni	7	93	31
Południowo-wschodni	5	95	44
Południowo-zachodni	20	80	69
Wykształcenie			
Podstawowe	4	96	48
Zasadnicze zawodowe	9	91	88
Średnie	8	92	144
Wyższe	32	68	58
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	33	67	51
Prac.umysł.niż.szczebła	14	86	63
Pracownicy fiz.- umysł.	0	100	25
Robotnicy wykwalifikowani	12	88	37
Robotnicy niewykwalifik.	6	94	23
Rolnicy	0	100	3
Prywatni przedsiębiorcy	12	88	16
Bierni zawodowo			
Renciści	3	97	24
Emeryci	7	93	40
Uczniowie i studenci	0	100	7
Bezrobotni	0	100	28
Gospodynie domowe i inni	10	90	20
Pracujący poza rolnictwem			
Sfera budżetowa	23	77	70
Sektor państwowy	13	87	56
Sektor prywatny	12	88	88
Spółdzielczość	9	91	10
Dochody na jedną osobę			
Poniżej 150 zł	12	88	48
151 - 225	5	95	61
226 - 325	5	95	80
326 - 425	17	83	53
Powyżej 426 zł	19	81	83
Ocena własnych war. mater.			
Złe	9	91	92
Średnie	11	89	149
Dobre	14	86	97
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	5	95	15
Raz w tygodniu	11	89	213
Kilka razy w roku	16	84	84
W ogóle nie uczestniczy	4	96	26
Poglądy polityczne			
Lewica	13	87	86
Centrum	11	89	85
Prawica	15	85	115
Trudno powiedzieć	4	96	51

Tabela 8. Czy uznaje Pan(i) wykorzystanie niejasności w przepisach podatkowych za uczciwe czy też nieuczciwe?

(%)

	Uczciwe	Nieuczciwe	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	66	17	1207
Płeć				
Mężczyźni	17	68	15	570
Kobiety	17	64	19	637
Wiek				
do 24 lat	18	62	20	183
25-34	21	66	12	221
35-44	24	64	12	277
45-54	19	70	11	175
55-64	9	70	21	170
65 lat i więcej	9	62	29	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	14	66	21	449
Miasto do 20 tys.	11	76	13	142
od 21 do 100 tys.	20	64	16	249
101-500 tys.	22	64	14	235
501 tys.i więcej mieszk.	23	61	16	130
Region				
Północny	16	71	13	139
Zachodni	20	68	12	129
Środkowozachodni	17	71	12	199
Środkowy	16	64	19	210
Wschodni	15	69	15	150
Południowo-wschodni	17	56	28	178
Południowo-zachodni	20	63	17	201
Wykształcenie				
Podstawowe	13	62	24	397
Zasadnicze zawodowe	18	68	14	339
Średnie	17	70	13	380
Wyższe	37	55	9	91
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier.,inteligencja	37	52	11	73
Prac.umysł.niż.szczębla	25	66	9	120
Pracownicy fiz.- umysł.	14	67	20	66
Robotnicy wykwalifikowani	22	65	13	126
Robotnicy niewykwalifik.	18	68	14	57
Rolnicy	10	79	12	71
Prywatni przedsiębiorcy	22	61	17	43
Bierni zawodowo				
Renciści	13	63	25	158
Emeryci	10	67	22	221
Uczniowie i studenci	12	73	15	54
Bezrobotni	18	58	24	138
Gospodynie domowe i inni	17	78	5	79
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	27	62	11	124
Sektor państwowy	17	70	13	135
Sektor prywatny	23	63	14	232
Spółdzielczość	25	75	0	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	15	68	17	294
151 - 225	17	66	17	233
226 - 325	19	63	18	293
326 - 425	15	65	20	167
Powyżej 426 zł	22	67	11	173
Ocena własnych war. mater.				
Złe	14	68	18	447
Średnie	16	66	18	511
Dobre	26	61	13	248
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	11	52	37	89
Raz w tygodniu	16	67	17	702
Kilka razy w roku	20	67	13	306
W ogóle nie uczestniczy	24	62	14	108
Poglądy polityczne				
Lewica	15	74	11	286
Centrum	22	69	10	332
Prawica	20	66	15	332
Trudno powiedzieć	11	52	37	256

Tabela 9. Czy urzędy skarbowe mają prawo sprawdzać prawdziwość darowizn czy też nie mają takiego prawa?

(%)

	Mają prawo	Nie mają prawa	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	64	20	16	1209
Płeć				
Mężczyźni	65	22	13	571
Kobiety	63	18	19	638
Wiek				
do 24 lat	70	14	16	183
25-34	63	29	8	221
35-44	59	27	13	277
45-54	69	20	11	175
55-64	66	13	21	170
65 lat i więcej	61	10	29	182
Miejsce zamieszkania				
Wieś	64	17	19	449
Miasto do 20 tys.	72	14	13	142
od 21 do 100 tys.	67	19	14	249
101-500 tys.	60	26	15	237
501 tys. i więcej mieszk.	59	30	11	131
Region				
Północny	73	17	10	139
Zachodni	66	22	12	129
Środkowozachodni	72	15	13	199
Środkowy	56	24	20	210
Wschodni	59	22	20	152
Południowo-wschodni	59	19	22	178
Południowo-zachodni	66	22	12	201
Wykształcenie				
Podstawowe	64	14	23	397
Zasadnicze zawodowe	69	18	12	340
Średnie	66	21	14	380
Wyższe	41	51	8	92
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	44	45	11	73
Prac. umysł. niż. szczebla	65	28	7	120
Pracownicy fiz. - umysł.	74	16	11	66
Robotnicy wykwalifikowani	67	18	14	126
Robotnicy niewykwalifik.	64	23	13	57
Rolnicy	67	13	20	71
Prywatni przedsiębiorcy	38	47	15	43
Bierni zawodowo				
Renciści	63	15	22	158
Emeryci	64	15	22	223
Uczniowie i studenci	73	17	9	54
Bezrobotni	71	14	15	138
Gospodynie domowe i inni	67	19	15	79
Pracujący poza rolnictwem				
Sfera budżetowa	60	31	9	124
Sektor państwowy	64	23	12	135
Sektor prywatny	60	27	13	232
Spółdzielczość	78	13	9	29
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 150 zł	68	17	15	294
151 - 225	66	19	16	233
226 - 325	65	17	18	293
326 - 425	60	20	20	169
Powyżej 426 zł	58	32	10	173
Ocena własnych war. mater.				
Złe	64	19	17	447
Średnie	65	20	14	513
Dobre	62	22	16	248
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	54	19	27	89
Raz w tygodniu	67	17	16	702
Kilka razy w roku	62	25	14	306
W ogóle nie uczestniczy	62	27	11	110
Poglądy polityczne				
Lewica	70	19	10	286
Centrum	69	22	9	333
Prawica	59	26	15	332
Trudno powiedzieć	57	11	32	256